

Hogy lettem a B. H. munkatársa

Írta: Béla Henrik

alatt — egy krajcár nélkül — a fővárosba érkeztem.

Bekopogtam Rákosi Jenőhöz, aki akkor a Népszínház igazgatója volt. Rákosi Jenő fogadott, ahogy egész életében mindenkit meghallgatott, aki nála bármely ügyben jelentkezett. Fogadott s kérdezte, hogy mi járatban vagyok.

Én egy szót se szóltam, hanem átadtam neki egy testes kézirat-csomót, amely egy kaligrafikus, gondos írással megírt négyfelvonásos, verses vígjátékot foglalt magában.

Ő rápillantott a kéziratra, néhány másodpercig lapozgatta, azután reám szegedte tekintetét. Utótt-kopott, szégyényesen öltözött, sovánny, sápadt gyerek voltam.

— Ezt Ön írta? — kérdezte.

— Én — válaszoltam.

— Hány éves Ön?

— Tizennégy éves vagyok.

Leültetett s apróra kikérdezett, hol élek, hogyan élek, miből élek, mit tanulok, mit olvasok stb. Végül azzal engedett el, hogy jöjjenek el hozzá másnap délelőtt, addig ő elolvassa a darabomat, s majd elmondja véleményét róla.

Mondanom sem kell, hogy másnapra pontosan beállítottam hozzá. Rákosi Jenő már várt s elmondta, hogy a darabot elolvasta és fölötte érdekes vonásokat talált benne. A színpad minden ismerete nélkül van megírva — mondotta — s e szerint színrehozataláról szó sem lehet. Megvilágította előttem részletesen, hogy az ilyen darabot miért nem lehet lábra állítani a színpadon. De — hozzátette — ez a munka mindenesetre megér annyit, hogy honorálja. És átadott nekem ötven forintot: írói honorárium gyanánt.

Annakra meglepődtem, hogy sírva fakadtam. Ötven forint óriás összeg volt az én szememben. Annyi pénz azelőtt soha sem volt együtt az én birtokomban.

Végül Rákosi Jenő felszólított, hogy akármit írok, küldjem el neki. És szeretetreméltó biztatások között búcsúzott tőlem.

Igy ismerkedtem én meg Rákosi Jenővel és ilyen sikerrel járt az én első tollforgató kísérletem.

Néhány év múlva Rákosi Jenő Csukási Józseffel egyetemben megindította a Budapesti Hírlapot. Amikor a lap megindult, akkor ő még a Népszínház igazgatója volt, de a megindulás első percétől kezdve elküldte nekem a lapot, tiszteletpéldány gyanánt.

Én írtam cikkeket, irodalmi kritikákat, verseket és elküldöttem neki. Ő ezeket kiadatta és küldötte a honoráriumot. A mellett levelekben megírta véleményét egyes dolgozataimról, verseimről. Így tartotta bennem a lelket; így buzdította írói buzgóságomat.

Rákosi Jenő életével kapcsolatban jellemző irodalomtörténeti adatnak tartom azt a módot, ahogyan ő a fiatal írókat gondozta. Ez okon idézem ez alkalommal egy-két levelét, amelyet hozzám intézett. Az egyik így szól:

Budapest, 1899. ápr. 6.

Kedves Barátom! Egész maig hordoztam versét a zsebemben, hogy egy alkalmas órában írjak róla Önnek levelet. Azóta háromszor is elolvastam. A benyomásom mindig ez: egy sokat felhasznált helyzet, de nem közönséges talentum. Annakra nincsen, hogy újjá tegye azt, ami kopott benne, s hozzá a nehézkes verselés is egy kis teher rajta, de a baráti szem biztatásra méltó momentumokat lát benne. Küldjön még néhányat, ha van. És ír-e valami nagyobb dolgot? Meg kell valamit fogni. Azt, ami alkalmas arra, hogy a sorsának nyelvévé

legyen, vagy éppen tengelyévé. Töprekedés nélkül; a keresztet vinni kell, de minden kornak (életkornak) meg vannak a maga eszközei arra, hogy letegyük segítségükkel a keresztet. Isten Önnel. Híve és barátja

Rákosi Jenő.

Egy másik levele meg így szól:

Budapest, 1899. ápr. 25.

Tisztelt Barátom! Levelét vettem és sebtiben írok egy kis feleletet rá. Legyen nyugodt, versei „elrontva” is tettek oly hatást, mellyel meg lehet elégedve. Különösen *A gond* részeseült méltánylásban. Ami a megfontást illeti, részben tudtommal, részben általam történt. Semmisen ok nélkül, mind hirtelen, nem valami jól. De összevéve nem érdemlik meg az Ön keserűségét, legfőképpen helyreigazítását.

A fáciit ez: Az Ön muzsájának sérelmét senki sem veszi észre. Ellenben talentuma be van jelölve. Gondolja meg, hogy Gyulai és az Akadémia Dóczyt évek óta ily szeplőkért üldözi, minőket mi kiszedtünk verseiből. Igaz, hogy a vakarás látszik, de azt csak Ön látja. A szeplőt Ön nem látta, de azt meg mindenki látta volna, aki meg most a vakarást nem látja. Majd ha Ön fundálta nevét: mindent helyreállíthat s meg vágyok róla győződé, hogy sokat, amit ma százan felsőbbfokú hibának mondanának, akkor majd erénynek fogják hirdetni. Isten Önnel

Rákosi Jenő.

1890-ben Rákosi Jenőtől levelet kaptam, amelyben felszólított, hogy lépjek be a Budapesti Hírlap szerkesztőségi kötelekébe. Kezdő fizetésül nyolcven forintot állapított meg havonként.

Igy jöttem fel Budapestre a vidékről, ahol akkor tanítással foglalkoztam — mert eredetileg tanári pályára készültem — s így léptem be a Budapesti Hírlap szerkesztőségébe: 1890. június végén.

A színházi és irodalmi rovatot, vagyis a színházi és irodalmi kritikát bízták reám. De első munkám Stanley „A legsötétebb Afrikában” című nagy művének lefordítása volt, amely akkor jelent meg az angol és európai könyvpiacra.

Hogy milyen nagyszerű társaságot találtam együtt a Budapesti Hírlap szerkesztőségében, kiteszik a következőkből: Rákosi Jenő, Kaas Ivor, Grünwald Béla, Balogh Pál írták a vezércikkeket, Tóth Béla és Sipulusz voltak a rendes heti tárcáink. Barna Dóri a legjobb magyar riportér — és kitérő stílusú — írta a rendőri tudósításokat. Országgyűlési tudósító volt: Solder Hugó. Az újdonsági rovat finomízlésű szerkesztője: Vasskó Elemér. A törvényeségi rovatot Balázs Ignác látta el és pompás karcolatokat írt. Berényi László állott a gazdasági rovat élén. A szerkesztőség tagja volt, mint fiatal kezdő újságíró Puky Endre, a képviselőház mostani alelnöke is. De hamar otthagytta a tövises újságírói pályát. Csajthay Ferenc szerkesztette a lapot, mint a felelős szerkesztő. Csukássy József helyettese, aki akkor már állandóan betegeskedett és Meránban keresett betegsége gyógyulást.

A Kalap-utcában volt a szerkesztőség, összefülvén egy polgári lakás néhány szobájában; s ott szerénykedett a kiadóhivatal is, a deszkafalon túl.

Rövidesen az én bevonulásom után lépett a szerkesztőségbe Herczeg Ferenc — az ő ragyogó tárcái nagy lendületet adtak az újságnak — és az évek folyamán tagja lett a szerkesztőségnek, hogy csak néhány nevet említsek: Alexander Bernát, Kemechey Jenő, Sebők Zsigmond, Bernát István, Kern Aurél, Malonyay Dező, Sebestyén Károly, Milotay István, Záhonyi Kiss Béla, Csapódi István dr., Kiss Gyula (a sportrovat vezetője), Rózsa Károly (a fővárosi rovat vezetője) és mások. Tagja volt a szerkesztőségnek néhány éven át Inczedy László is; nagytehetségű, nagy tudású, kitűnő tollú újságíró volt és kölönnek sem utolsó.

Hogy mi volt akkor és azokban az évtizedekben a Budapesti Hírlap, milyen hatalmas intézménye volt a nemzeti életnek, hogyan alapozta meg és hogyan fejlesztette évről-évre

Brilliáns, arany ékszerek

valódi ezüstök, dísz- és versenytárgyak, evőeszközök, eredeti svájci órák mindenféle kivitelben.

SÁRGA JÁNOS

kir. udvari szállító ékszerész, órák, műtővő

Budapest, IV., Kigyó-utca 5.

Klotildpalota. Alapítva: 1895. Kolozsvár.

Jutányos árak, kedvező fizetési feltételek. Vidékre képes árjegyzék ingyen. Ékszer- és órajavítás, alakítás.

hírét, jelentőségét és népszerűségét: csak az tudja kellően értékelni, aki azt a korszakot átélte, aki a szerkesztőség munkájában részt vett, vagy aki kívülről, mint olvasó gondosan figyelte a Budapesti Hírlap működését. Bizvást mondhatom: kimagasló helyzete s mind politikai, mind irodalmi tekintetben elismert tekintélye volt a lapnak a nagy magyar közvéleményben. Politikai fórum volt, irodalmi fórum volt, közéleti fórum volt. Szava döntő súllyal esett a közmegejtés mérlegébe.

Gondosan, takarosan, szeretettel szerkesztett újság volt a Budapesti Hírlap. A szerkesztőség tagjai tehetségük javát bányászták ki s abban merült ki minden ambíciójuk és min-

den energiájuk, hogy nap-nap után minél szebben és minél ékezebben díszítsék, zománcozzák, gazdagítsák mindnyájunk szerelmes gyermekét: a Budapesti Hírlapot. Hogy vigyáztunk minden szóra, a tartalomra és a formára egyaránt! Hogy vigyáztunk a nyelv tisztaságára! Erős kritika alatt állottunk, de erős kritikát gyakoroltunk magunk is, önmagunkkal szemben. Most visszatérek, bánatosan gondolok arra, mennyi gondolat, mennyi érzés, mennyi ötlet és mennyi hevület, az ideg-szalaknak mennyi rezdülése, a léleknek és elmének mennyi erőfeszítése, mennyi élet és mennyi érték fekszik eltemetve a Budapesti Hírlap foliánsaiban.

Mi volt nekünk a Budapesti Hírlap

Írta: Szöllősi Zsigmond

A megjelenési formája szerint — napilap, a lelke szerint — a Budapesti Hírlap egy határtalan szerelem naponként kiáradó vallomása volt a magyarságnak. Nagyobb fölszereltséggel és nagyobb közönségnek ígért, de ennek az érzésnek nagyobb áhi-

tatával és feszültségével sehol a világon semmiféle lap nem készülhetett, mint ahogyan a Budapesti Hírlapot csinálták. Voltak ennek bizonyos külsőségei is. A szerkesztőség nagy szobája, amelyben a legtöbb ember dolgozott és ahol a szerkesztőségi hierarkia törvényei szerint a novicius először kapott íróasztalt; telegatva feketemáras fehér táblákkal. A száziparancsolat minden tábláján tilalom, intés és tanács. Szavakról, amelyeket a Budapesti Hírlap írójának nem szabad használnia, mert nem a magyar nyelv fájának virágai és gyümölcsei. Nem a magyar Génusz vonásait viselik arcukon. Bitor szavak, amelyeket orzó megszorultság, könnyelműség, léha kényelem és tévedő ítélet akasztott a helyre, amely őket meg nem illeti. Ilyen szóval a száján a Budapesti Hírlap az ő mindenek fölött való szent eszménye előtt meg nem jelenhetik. Itt tisztának és makulátlannak kellett lenni.

Olyan író, akár rendőri tudósítást írt, akár vezércikkeket, akit el nem öntött a hideg verejték, ha arra a gondolatra rémült föl az álmából, hogy csak egy hibás szóval is vétett a magyarság szelleme ellen és aki a lelkében ezt a hibát nem érezte valamelyest, a nemzete ellen való bűnnek, a Budapesti Hírlapnál meg nem gyökeresedhetett. Mert tehetségben különböz, de a gondolat ilhétéseben, áhitatában és fegyelmében példátlanul egységes csapat volt

az, amely a redakció asztalainál egy röpke nap számára, de egy olyan respektus izgalmában rötta a sorokat, mintha minden betűjéért az örökkévalóságnak lenne felelős.

Minden kóristalány azzal az álommal a szívében indul először a színházba, hogy prima-donna lesz belőle. Akinek a nyomtatott betű a dobogója, annak a lelkében a dicsőség és a halhatatlanság több, mint álom. Meggyőződés. Nem egy ábránd megvalósulásának, hanem egy jog érvényesítésének tüze fűti. És fűti még akkor is, mikor tekintélyes fórumok mondtak róla olyan ítéletet, amely ellen fölebeznie kell. Ilyen lelki berendezésű emberek számára, akár joggal, akár jog nélkül érzik hivatásuknak, hogy ők írják a szoltárokat, minden fegyelem rettenetes nyomás. És e mellett vagy ezen felül a Budapesti Hírlap még a névtelen jegyző hagyományát őrizte. A krónikás fejére húzott csuklyája alul öntötte bele a maga hangját a kórus zengésébe. Külön fénynek és külön erejének kellett lenni, hogy kiemelkedjék és megkülönböztessék.

Mi a magyarázata annak, hogy e szinte klastromi fegyelem és behasonulás ellenére is éveken és évtizedeken át mégis minden tehetség a Budapesti Hírlap redakciós íróasztalai mellé áhítozott? Hogy minden lap között legjobban fizette a munkatársait és a művelt ember életmódjának nyugalmát és méltóságát biztosította számukra? Nyilván ez is. Hogy a publicitása a legnagyobb volt és kultúrában a legértékesebb? Ez bizonyára még inkább.

De ezeknél a vonzó tulajdonságoknál ezerszeresen vonzóbb, áhitottabb és ösztönzőbb valami más.

Példátlan erkölcsi tekintélye.

És itt ebben a szóban, hogy: erkölcs, benne van mindaz, ami a tisztá ambíció számára kívánatos, szépség, érték, ideál. A Budapesti Hírlaphoz befogadtatni: meghitelesedés. A Budapesti Hírlapnál dolgozni: kultusz volt. A Budapesti Hírlapnál kiemelteni, csillagot kapni, kihallatszani: beavatódás a nemzeti munka számontartott értékei közé.

Ezért a fegyelem súlya nem volt nyomasztóbb, mint a légoszlopé, amely ránknehezül, de terhét nem érezzük, mert életünk eleme és Anonymus kámzsája a legérettebb ambíciónak is kívánatos köntös, mert ez volt a formahája annak a csapatnak, amely az élen harcolt és a legértékesebb diadal bástyájára tüzelte föl a zászlaját.

Arra a több, mint tizenöt esztendőre, amíg a Budapesti Hírlap íróasztalán dolgoztam, gáncsra és dicséretre, amit a munkámért kaptam, vezéreimre és társaimra, annak a háznak áhítoztam fegyelmére és férfias rajongására, a gépek dübörgésére, amelyek a harmincmillió magyar költő-álmának refrénjét zúgták, amíg élek, mindig büszkén és hálással gondolok.

PARLAN

Paplan 2 oldalon cloth } 16.50
22.—
26.—

Tollpárna 2 kg. tollal 17.60
Tollpárna jobb tollal .. .. 24.—
Flaneltakaró, színes .. .. 10.—
Flaneltakaró, mintás .. .. 12.—

Egy teljes áthuzat:

2 párna, siffon .. .. 22.—
1 paplanlepedő, siffon .. ..
1 kapric, siffon .. ..

PLUMA

ÁGYNEMŰGYÁR

BUDAPEST, IV., KAMERMAYER-KÁROLY-U. 2.
SZERVITA-TÉR SAROK.

MATRAC

Alsólepedő 5.70
Pehelypaplan szatinból 85.—

Afrik-matrac, 3 rész, 180-as méret 26.10
Afrik-matrac, 3 rész, 190-es méret 33.30
Afrik csikos huzattal 180-as méret 30.—
Afrik csikos huzattal 190-es méret 36.20
Pr. szőrmatrac 1 ágy .. .. 64.—